

FNH Norwegian Financial Services Association

Norwegian Financial Services Bureau

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 25.04.2001
Vår ref.: 2000/000367-11
NØA/SR
Deres ref.:

LOV OM FORETAKSPENSJON – ENKELTE TOLKNINGSSPØRSMÅL

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) vil med dette ta opp med departementet enkelte tolkningsspørsmål knyttet til lov om foretakspensjon. Vi viser i den anledning til Kredittilsynets brev til Finansdepartementet av 24.05.00, samt departementets svarbrev til Kredittilsynet av 22.12.00 med kopi til FNH. Vi viser også til brev fra FNH av 15.12.00 til departementet, der vi redegjør nærmere for hvordan næringen hittil har tolket enkelte sentrale bestemmelser i loven. Vi er også kjent med at Kredittilsynet har sendt et brev – som er unntatt offentlighet – til Finansdepartementet, der Tilsynet etter det vi forstår blant annet drøfter enkelte av de spørsmålene som er behandlet i Finansdepartementets brev av 22.12.00.

FNH har forståelse for at tidspress mv. i forbindelse med iverksettelse av loven 01.01.2001 har medført at enkelte spørsmål ikke har blitt gitt en så grundig vurdering som det hadde vært ønskelig. FNH viser til at det i denne sammenheng naturlig vil være behov for oppfølging og lovrevisjon i lys av praksis, noe som også gjenspeiles for eksempel i Ot.prp. nr. 42 (2000-2001), kapittel 3.

FNH ønsker derfor nå ytterligere å utdype næringens synspunkter, som innspill til de vurderingene som gjøres av spørsmålene som er omtalt i Finansdepartementets brev. Etter vår oppfatning er det på enkelte områder sterke grunner som taler for endrede regelverkstolkninger.

§ 4-7 Rett til fripolise

I lov om foretakspensjon er det angitt at det skal utstedes fripoliser for personer som fortsatt er medlem av pensjonsordningen, for eksempel ved endring av stillingsandel.

Postal address:
P.O. Box 2473 Solli
N-0202 Oslo

Address:
Hanssteensgt. 2, Oslo
E-mail: fnh@fnh.no

Telephone:
+47 23 28 42 00

Organization number
Finansnæringens Hovedorganisasjon

I brevet av 22.12.00 viser departementet til at fripolisene generelt skal sikre at medlemmer ikke taper rett til allerede opptjente ytelser. Departementet anfører videre at det verken av loven eller lovens forarbeider fremgår noe som skulle tilsi at fripoliser for medlemmer skal behandles annerledes enn fripoliser for fratrådte medlemmer. Departementet legger videre til grunn at en løsning hvor fripoliser *ikke* utstedes, men hvor rettighetene får en annen behandling, vil kreve relativt omfattende og prinsipielle endringer i loven. Departementet legger i denne forbindelse vekt på at lovgiver gjennomgående synes å ha valgt en løsning med utstedelse av fripoliser for sikring av "overskytende" midler, og anser det lite aktuelt å endre dette prinsippet.

FNH opplyste i sitt brev til departementet av 15.12.00 at næringen la til grunn at § 4-7 ikke må tolkes slik at det må utstedes fripoliser for personer som fortsatt er medlemmer av pensjonsordningen, i den forstand at det blir laget egne forsikringer, med krav om kontoføring flytterett, mulighet for overføring til IPA m.m. Dette syn er begrunnet både i praktiske og kostnadmessig hensyn. Tilsvarende hensyn synes å være lagt til grunn i Kredittilsynets brev av 24.05.00.

FNH deler fullt ut lovgivers ønske om å sikre "overskytende" midler, og mener at dette hensynet også er ivaretatt ved vår tolkning. Forarbeidene angir etter vår oppfatning ikke at den eneste mulighet for slik sikring må være at det utstedes egne fripoliser. Innen kollektiv pensjonsforsikring er det for eksempel lang tradisjon for at enkelte ytelser sikres på siden av den generelle pensjonsplanen. Dette gjelder for eksempel hvis en bedrift endrer ordningen, slik at ektefellepensjon ikke lenger er omfattet. Ektefellepensjonen som allerede er opptjent sikres likevel i ordningen. Det er etter vår oppfatning både mest logisk og mest praktisk, både for bedriften og de ansatte, at alle dekninger som gjelder en person som er medlem, og rettigheter som opptjenes i ordningen, er sikret i en og samme kollektive ordning.

For eventuelle fripoliser på overskytende midler, mener FNH at det må vurderes hvorvidt disse for eksempel skal ha:

- o rett til egen administrasjonsreserve, eget overskudd, kontoføring og flytterett
- o rett til overskudd

I henhold til § 8-1 annet ledd i lov om foretakspensjon, skal midler knyttet til fripolise utstedt til medlem *som har sluttet* i foretaket, ikke omfattes av pensjonsordningens midler. Denne bestemmelsen støttes av næringen. Men dersom dette skal tolkes dit hen at midler knyttet til fripoliser for de som fortsatt er medlemmer skal omfattes av pensjonsordningens midler, vil dette i så fall by på nye utfordringer, ikke minst for pensjonskasser som har valgt å ikke ha fripoliser i kassen.

For små fripoliser må en del faste kostnader dekkes uavhengig av størrelsen på oppspart kapital. Det er derfor relativt sett knyttet vesentlig større kostnader til å betjene en liten

fripolise, enn til en fripolise som er sikret opptjent pensjon i en kollektiv ordning. Kostnadene knytter seg til kontoføring, flytterett, generell saksbehandling m.m.

For å illustrere hva det vil koste i administrasjonsreserver for et medlem som får utstedt fripolise, har vi i tabell 1 vist eksempler på nødvendig administrasjonsreserve, ut fra visse forutsetninger om opptjening av premiereserve. I dag ligger administrasjonsreservene på aktive kollektive ordninger på om lag 3 % av premiereserven.

Tabell 1: Nødvendig administrasjonsreserve ved overgang til fripolise i for personer i gitte aldre

Alder	Premiereserve	Administrasjonsreserve	Administrasjonsreserve i prosent av premiereserve
25	8.346	10.964	131,4
35	80.868	9.758	12,1
55	149.106	7.330	4,9
67	1.344.939	5.622	0,4

Forutsetninger: Årlige kostnader på kr. 500 hele livet, fra og med aktuell alder. Beregningsgrunnlag K63, neddiskontert med 4 % avkastning på administrasjonsreserven. Det er tatt utgangspunkt i konkrete personer (menn) i en kollektivordning.

Hvis en kundeoptimal løsning likevel hadde vært å få utstedt fripoliser, ville diskusjonen være knyttet til mulige måter å dekke disse kostnadene på. I den administrasjonsreserven selskapene i dag innhenter via kostnadsbelastning av kundene, er det tatt hensyn til normal sluttprosent i bedriftene. Hvordan sannsynligheten for å gå ned i stillingsandel m.m. skal beregnes statistisk er foreløpig uklart, slik at forsikringsbarheten av denne type administrasjonsreserve neppe vil være til stede.

Et mulig måte å dekke disse kostnadene på kan være at selskapene belaster kunden for nødvendig administrasjonsreserve ved hver utstedelse av fripolise for personer som fortsatt er medlemmer. Det fremgår av tabellen ovenfor at dette kan bli svært kostbart.

FNH vil på denne bakgrunn anmode departementet om å foreta en fornyet vurdering av spørsmålet om fripoliser til personer som fortsatt er medlemmer av pensjonsordningen. Det bør vurderes om sikring av pensjoner for disse ved for eksempel endret stillingsandel kan gjøres på en langt enklere og mer kostnadseffektiv måte, slik FNHs tolkning innebærer. FNH kan ikke se at en slik tolkning vil kreve omfattende og prinsipielle endringer i loven.

§ 5-10 Regulering av løpende pensjoner (tidligere § 11-2)

Departementet anfører i sitt svarbrev av 22.12.00 at det legges til grunn at alderspensjon og etterlattepensjon for en som er ufør, eventuelt resterende uførepensjon for en som er delvis ufør, er ytelser som ikke er under utbetaling og således ikke vil omfattes av bestemmelsen om regulering av pensjon. Departementet omtaler i brevet kun forhold knyttet til uførepensjonister. Det er derfor uklart for oss om svaret også er ment å gjelde alderspensjonister.

FNH har tidligere etterlyst en presisering av hvordan regulering av eventuelle ytelser skal foretas for en pensjonist. I bonusplanene, som opphørte i forbindelse med ny lov om forsikringsvirksomhet, ble det gitt bonus også til slike eventuelle ytelser, se vedlegg. Bonusplanene ble etablert på slutten av 50-tallet, for å sikre kjøpekraften til pensjonistene både for alders-, etterlatte- og uførepensjon. Hensikten med planen var at for eksempel en uførepensjonist ikke skal få et fall i ytelsene på tidspunktet når pensjonsalder nås. Tilsvarende ville en ektefelle eller barn få oppjustert ektefelle- eller barnepensjonen tilsvarende en oppjustering av eventuell uførepensjon og alderspensjonen. For en delvis ufør, ville pensjonen være regulert slik at bonus også ble oppnådd om vedkommende skulle få en høyere uføregrad.

I tiden etter at bonusplanene opphørte, har det vært opp til bedriften hvorvidt regulering av pensjoner har blitt foretatt, og i hvilken grad de har vært sikret. Forsikringsselskapene har også hatt ulike standardtilbud til bedriftene. I NOU 1998:1 Utkast til lov om foretakspensjon, er det derfor beskrevet opphøret av bonusplanene og behovet for regulering. Der opplyses at formålet med bestemmelsen om regulering av løpende pensjoner er å sikre at verdien av pensjonsutbetalingene til pensjonistene så vidt mulig følger lønns- og prisstigningen. Etter FNHs oppfatning bør dette naturlig også gjelde eventuelle ytelser til pensjonisten.

Departementet viser til at de andre ytelsene som ennå ikke er kommet til utbetaling er regulert via andre bestemmelser i loven. FNH kan ikke se at dette er tilfellet. For friske personer under pensjonsalder reguleres ytelsene ettersom lønnen endres. Hvis lønnen ikke endres, vil ytelsene i prinsippet ikke endres (med unntak for endring pga. at folketrygdens grunnbeløp endres). For en person som er helt eller delvis ufør, vil ytelsene ikke bli regulert ved lønnsendringer. Derfor er det nødvendig også å regulere alders- og etterlattepensjon samtidig som den løpende uførepensjon reguleres. Det antas at § 5-10 (1) siste punktum i lov om foretakspensjon gir støtte for dette syn. Der står at "Alle pensjoner skal gis samme prosentvise tillegg." Når det i lov om foretakspensjon ikke er gitt noen bestemmelse om regulering av pensjoner annet enn § 5 om alderspensjon, er det etter FNHs oppfatning mest nærliggende å anta at den regulering som er omtalt i § 5-10 skal omfatte alle pensjonsytelsene.

FNH vil på denne bakgrunn anmode departementet å foreta en fornyet vurdering av regulering av pensjoner under utbetaling.

§ 9-1 Premiereserve, § 9-2 Årets premie og § 9-5 Endring i beregningsgrunnlaget

Departementet angir i sitt svarbrev av 22.12.00 at forsikringsselskapene gjennom å garantere en ny ytelsesplan gis anledning til å garantere medlemmene større rettigheter enn det innbetalt premiereserve tilsier i forhold til den nye planen. Det må i så fall være inngått avtale mellom foretaket og forsikringsselskapet om slik utsatt innbetaling av premiereserve. Departementet omtaler dette som etablering av et kredittforhold, hvor det vil være opp til Kredittilsynet å vurdere om soliditeten i det enkelte selskap gjør en slik håndtering forsvarlig.

FNH antar at de forsikringstekniske avsetningene til enhver tid må oppfylle kravet til full lineær opptjening. Dersom selskapene skal yte foretaket en kreditt til oppfyllelse av premiereserven er det ikke klart for oss hvordan denne kredittytelsen skal føres i livsforsikringsselskapets balanse. Det er for eksempel ikke klart om en eventuell kreditt skal ytes ved lån fra egenkapitalen eller fra annet sted. Vi er også usikre på om det i det hele tatt vil være adgang for pensjonskasser å yte kreditt til foretaket.

Det er heller ikke gitt nærmere opplysninger om foretaket for eksempel skal måtte betale inn "manglende" reserve for personer som slutter, eller hva som skal skje ved opphør av pensjonsordningen, for eksempel ved at bedriften går konkurs.

Det er videre uklart ut fra hvilke kriterier Kredittilsynet skal vurdere om selskapene har den tilstrekkelige solvens til å yte slik kreditt. Vi vil også peke på at for livsforsikringsselskapene vil den form for kredittytning som her foreslås være et nytt virksomhetsområde som vil kreve oppbygging av ny kompetanse og ekspertise.

Forsikringsselskapenes adgang til på denne måten å gi kreditt til sine kunder reiser således en rekke problemstillinger som vi ikke kan se er avklart. FNH vil anta at en så prinsipiell og ny håndtering av avsetninger og muligheter for å yte kreditt for livsforsikringsselskaper og pensjonskasser, burde gjøres til gjenstand for en langt grundigere vurdering enn det vi kan se hittil er gjort. Forholdet er for eksempel ikke omtalt i forarbeidene. Vi vil anmode departementet om å klargjøre de ovennevnte forhold nærmere.

§ 16-2 Overgangsregler

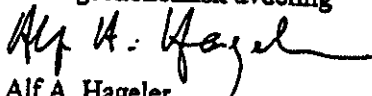
I overgangsreglene til lov om foretakspensjon er det gitt en overgangsperiode på 10 år før all reserve må tilsvare full lineær opptjening for alle medlemmer. Departementets svarbrev av 20.12.00 omtaler forholdet knyttet til opptjent pensjon og manglende reserve i relasjon

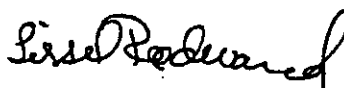
til §§ 9-1, 9-2 og 9-5, men ikke forholdet mellom opptjent pensjon og eventuelt manglende reserve i relasjon til denne overgangsregelen.

FNH antar at det regelverket departementet angir for de øvrige paragrafene, ikke gjelder ved denne overgangen. Overgangen er lovpålagt, og det kan ikke ha vært intensjonen at ordningen skal måtte betale alt med en gang, eller gå til opphør, dersom ikke forsikringsselskapet, for eksempel fordi Kredittilsynet ikke finner soliditeten i selskapet god nok, kan yte den omtalte kreditt.

Vi vil derfor gjenta vår tolkning i brevet av 15.12.00 til departementet av overgangsperioden som følge av § 16-2, nemlig at selskapet kun står ansvarlig for den fripolisen som beregnes ut fra avsatt premiereserve (uten kreditt). Vi vil be departementet avklare dette tolkningsspørsmålet.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON
Næringsøkonomisk avdeling

Alf A. Hageler
Direktør

Sissel Rødevand
Sjefaktuar liv

Vedlegg